

Motion

1983/84:479

Allan Ekström m. fl.

Ändring av bevissäkringslagen

Den år 1975 antagna bevissäkringslagen – som äger tillämplighet inom praktiskt taget hela skatte- och avgiftsområdet – gör det formellt möjligt att med våld tränga in i en enskild persons bostad för att eftersöka bevismedel utan att det föreligger någon som helst misstanke om brottsligt förfarande. Detta intrång i den enskildes hemfrid är av samma slag som husrannsakan enligt rättegångsbalken: för företagande av sådan åtgärd krävs emellertid bl. a. att det förekommer anledning att anta att det förövats brott av viss svårighetsgrad. Eftersökning – ett förledande ord för vad åtgärden i själva verket innebär – kan också äga rum på "den granskades" kontor eller på kontor tillhörigt den som har uppdrag för den granskade i dennes verksamhet.

Bevissäkringslagen innehåller även andra instrument för att tillgodose det allmännas skatteintresse, nämligen beslag och förseglning. Ej heller här krävs misstanke om brott.

I förbigående må nämnas att företagande av taxeringsrevision hos tidningsföretag ej utan vidare visat sig förenligt med grundlagsreglerna om anonymitetsskydd hos massmediaföretag samt att den situationen icke särskilt berördes vid lagens antagande, att granskningsledaren befinns ha fått tillgång till material som innebär misstanke om ett helt annat slags brott än det som kan sägas ha anknytning till själva lagen, t. ex. utpressning eller förskingring (s. k. överskottsinformation).

Det är icke förenligt med rättssäkerheten att den enskilde skall kunna utsättas för en sådan allvarlig inskränkning i de grundläggande fri- och rättigheterna som bevissäkringslagen innebär (RF 2:6) utan att han ens kan tillvitas misstanke om brott. I alldeles särskilt hög grad gäller detta institutet eftersökning, som är av samma natur som husrannsakan. Eftersökning kan till och med äga rum utan den granskades vetskap. Det kan verkligen betvivlas att det förfarandet har stöd i det allmänna rättsmedvetandet, att kronofogden har rätt att bryta sig in i någon enskilds hem för att söka efter "räkenskapsmaterial" trots att den enskilde icke ens misstänks för brott. Än mer upprörande torde åtgärden uppfattas, om den enskilde inte förrän i efterhand får kännedom om det legala inbrottet.

En motion av samma innehåll väckts vid föregående riksmöte. Skatteutskottet avstyrkte denna bl. a. med den motiveringen att lagen tillämpats i mycket begränsad omfattning och att tillämpningen ej inneburit något åsidosättande av rättssäkerheten (SkU 1982/83:49). Motiveringen saknar bärkraft. Lagen är integritetskränkande i sig och bör av den

anledningen upphävas. Den omständigheten att lagen tillämpats i begränsad omfattning kan självfallet icke rättfärdiga lagens existens. Det förtjänar dock att framhållas att kammarrätten i Stockholm i inläga till regeringen den 25 november 1983 förordat en översyn av lagarna om bevissäkring och betalsäkring under hänvisning till rättens erfarenheter av tillämpningen utav lagarna i fråga.

Med det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i bevissäkringslagen så att lagen skall tillämpas endast om skäligen misstanke om brott föreligger,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i bevissäkringslagen så att beslut om säkringsåtgärd får fattas endast av länsrätt.

Stockholm den 17 januari 1984

ALLAN EKSTRÖM (m)

ALLAN ÅKERLUND (m)

JAN-ERIC VIRGIN (m)